

Syddansk Kvæg
Bestyrelsens beretning til årsmøde i Syddansk kvæg
torsdag den 29. oktober 2009
v/formand Christian Lund

Markedssituationen for mælk

Engang var mælkeafregningen det punkt i budgettet, der var mest sikkerhed omkring. Hvis bølgerne gik højt, ændrede afregningsprisen sig med nogle få øre. I dag svinger mælkepriserne som aldrig før, og råvareværdien på mælk afhænger af mange forskellige faktorer rundt omkring i verden.

Den seneste måneds faste tendens på markedet for mælk og mejeriprodukter, ser umiddelbart ud til at forsætte. Globalt er der en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel, der har været for nedadgående med lavsæsonens indtræden i Europa.

Spørgsmålet er selvfølgelig, om der også på efterspørgselssiden er ved at komme gang i udviklingen.

Tilsyneladende har flere købere erkendt, at bunden i markedet er nået. Det har betydet pres for køb på lange kontrakter til lave priser.

Resultatet er da også, at vi nu begynder at se tegn på stigende detailpriser visse steder, men det store spørgsmål er så bare, om forbrugerne igen vil købe vores højt forædlede varer, som jo er nøglen til en højere pris.

Det skal dog stadig slås fast, at der er væsentlige forskelle på situationen i 2006 og nu, især er der store offentlige lagre af skummetmælkspulver, og de vil være med til, at prisreaktionen vil blive langsommere og også mere behersket.

Konklusionen er altså, at der både globalt og i Europa er stigende produktpriser. Udbuddet er i bedre balance og efterspørgslen er stigende, så man kan som mælkeproducent måske håbe på en lille ekstra julegave.

Politiken i Kvægbruget

Der bliver talt meget om konkurrencekraft og rammevilkår i vores organisationer, og man kan som bonde på staldgangen føle, at de der er valgt til varetage landmandens interesser ikke slår til.

Landbrugets organisationer har fattet, hvad det er for en virkelighed danske landmænd befinder sig i, men den politiske verden vil ikke indse, at man ikke på den ene side kan kræve en masse nye love indført, som går ud over konkurrenceevnen, uden samtidig at give erhvervet bedre rammevilkår på andre områder.

Landbrugspolitikken er i dag blevet en markedsplads for politiske markeringer, hvor ingen synes at tage ordentligt ansvar for erhvervets trivsel, men hvor politikerne i stedet bruger landbruget til at pudse deres egen grønne glorie. Der er ingen tvivl om, at vi står med en kæmpe opgave med at få forklaret politikerne og befolkningen, hvorfor det er så vigtigt, at vi har et sundt og konkurrencedygtigt kvægbrug i Danmark.

I syddansk kvæg har vi haft flere sønderjyske folketingspolitikere med ud på gårdbesøg. Vi har med besøgene forsøgt at synliggøre de problemstillinger, der kan være i lovtæksten om lov om hold af kvæg.

Reaktionen fra besøgene er positive, og der er også en vilje fra politikerne til, at det der bliver til lov, også skal være til at arbejde med i hverdagen.

Men viljen til handling, så vi ikke får flere økonomiske byrder, er vel ikke det, der kendetegner den borgerlige regerings sidste 7 års indsats.

Hvis politikerne på den ene side ønsker, at landbruget skal levere på miljø og dyrevelfærd, så må de også sørge for, at rammebetingelserne er de rigtige, så landbruget har mulighed for at tilpasse sig de nye krav samtidig med, at der holdes økonomi i bedriften.

Et eksempel på at lovgivningen har mistet al rimelighed er på områder, hvor der tages højere hensyn til miljøet end til dyrenes velfærd. Og her tænker jeg især på godkendelse af gulvtyper, hvor myndighederne udelukkende fokuserer på ammoniakfordampningen fra gulvene og ikke på dyrevelfærd, miljø og økonomi i en afbalanceret helhed.

Derfor er det som regel de faststøbte gulve, der i dag benyttes frem for f.eks. spaltegulve. Det er en skam, for erfaringerne viser, at netop de spaltede gulve giver bedre dyrevelfærd. Vi har fra Dansk Kvægs side et ønske om, at en bedrifts miljøbelastning vurderes som en del af en helhed, og med det vil jeg sige, at der i en samlet vurdering af bedriften, kigges på klima, miljø og økonomi i samspil med dyrevelfærd.

På den måde kan både miljø og dyrevelfærd sikres optimalt. Der er og vil også i fremtiden være teknologiske løsninger, som vil kunne hjælpe på miljø siden, men politikerne skal forstå, at vores dækningsbidrag ikke kan tåle flere faste omkostninger.

Risikostyring

På positivsiden er et aktuelt meget lavt renteniveau og en grovfoderhøst, der tegner pænt.

Men ser man ud i fremtiden, må vi forvente store udsving i priserne, hvilket sammen med stadig større bedrifter gør, at tallene meget hurtigt flytter sig på bundlinjen.

Det er derfor vigtigere end tidligere, at man som landmand er bekendt med de faktorer, der medfører en væsentlig risiko for indtjeningen. Sammen med en sund kerneforretning er risikostyring - både finansielt og i stalden og marken - en af grundpillerne for en sund og bæredygtig økonomi.

Da mange risici bunder i udefrakommende faktorer, f.eks. vejr, verdensmarkedspriser og de finansielle markeder, er de vanskelige at styre. Risikostyring er derfor ikke det samme som risikofravalg.

Det er centralt i risikostyringen, at få de faktorer der har væsentlig betydning for bedriftens økonomi identificeret og kvantificeret. Hvad er risikoen for at hændelsen opstår, og hvilken betydning har den for økonomien og bundlinjen.

Ved efterårets budgetlægning bør man via følsomhedsberegninger forholde sig til konsekvensen af de væsentligste risici.

Det ligger lige for, at der skal dæmmes op for de risici, der forventes at få størst negativ betydning for driftsresultatet og bedriftens fremtidige overlevelsessevne.

Opdæmningen kan ske ved, at man reducerer risiciene f.eks. via foderkontrakter, futures, renteafdækning. Sådanne forsikringer har selvfølgelig en pris, enten i form af en direkte betaling og/eller ved at man afskriver sig muligheden for en større gevinst.

Men man kan ikke forsikre sig mod alt, og der kan også være gode grunde til at fravælge en forsikring. Risiko kan også imødegås ved, at man sikrer sig et finansielt beredskab bestående af egenkapital og likviditet, der kan imødegå udsving i indtjeningen.

Jo større udsving man udsætter sig for, desto større skal det finansielle beredskab være. Ligeledes gælder, at jo mindre finansielt beredskab man har, jo mindre udsving skal man udsætte sig for.

Sat på spidsen er risikostyring, at man med baggrund i ens egen risikotærskel og situation, fastlægger det miks af risikobegrænsning og finansielt beredskab, der bedst sikrer en bæredygtig økonomi på ens bedrift.

Min opfordring til kvægbrugerne skal være, at man mere end tidligere får ejerskab til ens økonomi og budget. Med det mener jeg, at det er dig som landmand, som fremlægger budget og giver en forklaring omkring de begrundelser, som er grundlaget for budgettets resultat.

Vi skal, med den økonomiske situation vi er i, om nogen være mere pro aktive overfor vores finansieringspartnere. Få lavet et godt grundarbejde omkring dit budget, så man undgår overraskelser hen over året. Bankerne er godt klar over landbrugets situation og indtjeningssevne, så det handler mere om, hvad du som landmand kan gøre, end om hvad omverden kan gøre for dig.

Sparretider

Det er hårde tider, vi lever i, og det er naturligt at drømme om højere priser på mælk, lavere priser på foder og lavere renter. Men det kan man som landmand desværre ikke gøre noget ved.

Det man kan gøre, er at gennemgå bedriftens processer og med stor sandsynlighed spare penge.

Når man gennemgår alle de vigtige processer på bedriften, og får sat tal på hvad det koster, vil du formentlig støde på ting som kunne gøres bedre og dermed også billigere. Det er vigtigt at notere og konkretisere disse ting, og de ideer du får til løsning af problemerne.

Medarbejderne kan man med fordel inddrage i processen. Deres ideer til hvor der kan spares, og hvor ting kan gøres bedre er vigtige, og endelig er det en god måde til at skabe holdånd på, da medarbejderne kommer til at føle et medejerskab til fordel for deres arbejdsplads og landmandens økonomi.

Fodring er en af de største enkeltposter i vores rengnskab, derfor er det et område, der er værd at have fokus på. Grovfoderproduktionen er en dybt integreret del af produktionen på vores bedrifter, derfor kan det være et godt sted at starte jagten på omkostninger.

Opskriften omkring ens grovfoderproduktion må være, at man stiler efter en højere selvforsyningsgrad, og derved opnår man en bedre indengårdsøkonomi.

Kan jeg købe grovfoder billigere, end jeg selv kan producere den til, og hvordan sammensætter jeg en økonomisk optimal foderration.

For at svare på disse spørgsmål er der dog en masse andre spørgsmål, der skal besvares, for eksempel er der stor usikkerhed omkring måling af udbytter fra marken, og det tab der er fra stak til foderbord.

Det er et område, hvor mange med fordel kan bruge deres energi på at blive klogere på deres egen bedrift, da jeg tror, at der er mange penge at hente. Man har på landsplan set sammenligninger af produktionsomkostninger ved grovfoder, hvor der er mere end 30 øre pr.fe i forskel mellem bedrifterne

Der er mange andre områder eller processer på vores bedrifter, hvor der kan spares penge. Min opfordring er, at man gennemgår de processer, der er af størst betydning for økonomien. Man kan gøre det med sig selv, men jeg tror, at skal det have den maksimale effekt, så er det vigtigt, at man også inddrager sine ansatte, og de konsulenter der er tilknyttet din bedrift.

Kvægnøglen

Kvægnøglen henvender sig til mælkeproducenter, der vil arbejde målrettet med at optimere deres produktionsresultater.

Mælkeproducenter i Kvægnøglen får hvert kvartal beregnet en række tekniske og økonomiske nøgletal vedrørende deres produktion. Disse nøgletal benchmarkes, så brugerne kan se, hvordan de klarer sig i forhold til andre besætninger, der ligner ens egen. Dermed bliver Kvægnøglen et redskab til at styre produktionen og giver et stærkt grundlag for mål og udvikle produktionsresultaterne.

Nøgletallene kan også bruges i tværfaglig sammenhæng, og til at dokumentere produktionsevnen over for den enkelte landmands finansielle samarbejdspartnere, og det er et vigtigt element. Vi må som producenter stille det krav i budgetfasen, at den mængde likviditet, der skal stilles til rådighed hen over året, kan handles på plads inden årets start.

Landmænd skal ikke have adgang til likviditet pr. kvartal basis fordi så er det først, at man mister overblikket, og dermed ikke når de resultater, man går efter.

SDK `s økonomiske situation

Årsresultat er jo af gode grunde ikke tilgængeligt endnu, men jeg kan afsløre, at vores 9 mdr. opfølgning ligger 200.000 kr. bedre end det budgetterede, og derfor er der god grund til at tro, at vi kan have balance i økonomien ved årets afslutning.

Så medarbejderne har været flittige, og det skal de have stor ros for.

Da SDK blev dannet, var de bagved læggende foreninger enige om, at SDK skulle have sektionskontingent for at have et sikkerhedsnet under sig, hvis noget skulle gå galt.

Sektionskontingentet er for år 2009 omkring 1 mill. kr. Dette beløb ønsker de bagved liggende foreninger skal fjernes.

Oplægget fra de bagved liggende foreninger er, at vi i år 2009 får 1 mill. kr. Dette beløb halveres i år 2010, og derefter er der ikke noget der hedder sektionskontingent mere.

Budgetfasen i SDK for næste år er så småt i gang. Vi vil budgettere efter at holde priserne i ro, så der ligger en stor udfordring for ledelsen og medarbejderne i SDK om at få budgettet til at nå sammen, men det har jeg en tiltro til, at de nok skal få bragt til ende.

Hen over året har der været rigtig mange faglige arrangementer
Fælles for dem alle er, at de har været godt besøgt. Ét arrangement vil jeg specielt fremhæve, og det er mælkemødet, som vi holdt sammen med Sønderjysk Landboforening.

Det er flot, at vi kan samle så mange mennesker, og der har efterfølgende også været en debat omkring, hvor meget man fik ud af mødet. Nogle mener, at mødet ikke flyttede noget, men folk fik oplysninger om de ting, som de gik og tænkte på hjemme på gården, så mødet var relevant og sammenholdet er i højeste grad nødvendigt i en krisetid.

Syddansk Kvæg

Jeg tror, at det er et sundt princip at drive rådgivning på markedsvilkår.

I Syddansk Kvæg vil vi tage udgangspunkt i hvad Slagtekalveproducenten /kødkvægsproducenten og kvægbrugerne efterspørger, og ikke bare holde møde for at gøre, som man altid har gjort. Tiderne ændrer sig, og derfor skal vi som rådgivningsvirksomhed være på forkant og forandringsparate.

Som landmænd skulle vi gerne have oplevelsen af en dynamisk rådgivning, som arbejder for den enkeltes bedrift. Rådgiverne skal være opdateret med den nyeste viden, så de hele tiden med professionel opfølgning og tæt kontakt til kvægbrugerne, er klar til at håndtere morgendagens problemstillinger.

Med udgangspunkt i medarbejderne, som består af en god sammensætning af unge og erfarne rådgivere, vil vi løse morgendagens problemstillinger for kvægbrugerne.

Vi er en stærk og betydende kvægrådgivningsenhed, som er fremtidsorienteret og konkurrencedygtig, men vi er ingenting, hvis vi ikke leverer varen. Er det noget som vi bør gøre bedre eller anderledes, så lytter vi gerne til jer.

Afslutning

Afslutningsvis vil jeg takke for et godt samarbejde i bestyrelsen i det forløbne år, og også en stor tak til medarbejderne i Syddansk Kvæg, for den gode loyale arbejdsindsats I lægger for dagen.

Tak for ordet